

Olgu Sunumu: İkinci El Eşya Kullanımı Sonrası Görülen *Phthirus pubis* Linnaeus 1758'in Bacak Bölgesi Enfestasyonu

Case Report: Infestation of Lower Extremities By *Phthirus pubis*, Linnaeus 1758 After Contact with Second-Hand Furniture

Cihangir Akdemir¹, Mustafa Demirci², Duru Mıstanoğlu³

¹Dumlupınar Üniversitesi Tıp Fakültesi, Parazitoloji Anabilim Dalı, Kütahya, Türkiye

²İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye

³Kütahya Evliya Çelebi Devlet Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları Kliniği, Kütahya, Türkiye

ÖZET

Bu olgu 21 yaşındaki üniversite öğrencisi erkek hastanın tibial bölge kıllarında *Phthirus pubis* teşhis edilmesiyle sunulmuştur. Her iki bacağına *P. pubis* saptanan hastanın diğer vücut bölgelerinde etkenler görülmemiştir. Ev sakinlerinin ve diğer bulaş yollarının sorgulanarak elimine edildiği olgumuzda, evlerine bir gün önce satın aldıkları ikinci el eşyalardan sonra enfestasyonun başladığı düşünülmüştür. Yatak, yorgan, halı ve kanepeler gibi ikinci el ev eşyalarından *P. pubis*'in bulaşabileceği ve bunun birden fazla sayıda etkenle gerçekleşebileceği ve etkenlerin tibial bölge kıllarını da tutabileceği anlaşılmıştır. Enfeste olmuş ya da enfestasyon riski taşıyanlarda bu durumun da dikkate alınması gerektiği sonucuna varılmıştır. (*Türkiye Parazit Derg* 2011; 35: 227-9)

Anahtar Sözcükler: *Phthirus pubis*, ikinci el eşya, enfestasyon, Kütahya

Geliş Tarihi: 24.01.2011

Kabul Tarihi: 04.08.2011

ABSTRACT

This case has been filed as a 21-year old male patient who was diagnosed with *P. pubis* present in his tibial hair. The agent was not found in body parts of the patient other than both lower extremities. The infestation is thought to stem from using second-hand furniture which had been bought the day before the case developed; as other possible ways of infection such as transmission through the rest of the residents of the house were ruled out in our medical investigation. It is understood that second-hand furniture pieces such as mattresses, quilts, carpets, and sofas might be a source of infection of *P. pubis* including tibial hair areas. The conclusion is that, in infested people or those who are exposed to such a risk, this possibility should be taken into account. (*Türkiye Parazit Derg* 2011; 35: 227-9)

Key Words: *Phthirus pubis*, second-hand furniture, infestation, Kütahya

Received: 24.01.2011

Accepted: 04.08.2011

GİRİŞ

Tarihi ve arkeolojik bulguların incelenmesiyle insanoğlunun geçmişte yakın ilişkide olduğu kabul edilen bitler (1, 2), günümüz modern dünyasına gelinceye kadar insanların temastan kurtulamadığı önemli bir ektoparazit olmuştur. Konak seçicilikleri son derece güçlü olup bütün gelişim dönemlerinde kan emerler (3). Hastalık toplum tarafından bilinmesine karşın;

olumsuz yaşam koşulları, yetersiz kişisel hijyen ve ilaçlara karşı direnç gelişimi gibi nedenlerden dolayı parazitliği günümüz bütün toplum katmanlarında görülmektedir (4).

Bit enfestasyonları, genelde soğuk ve ılıman iklim kuşağın kış aylarında görülmekle birlikte, her mevsimde ve bütün iklim kuşaklarında, yakın insan ilişkilerinin bulunduğu ortam ve mekânlarda hızlı yayılma eğilimindedir. *P. pubis*'in yaşam

Yazışma Adresi / Address for Correspondence: Dr. Cihangir Akdemir, Dumlupınar Üniversitesi Tıp Fakültesi, Parazitoloji Anabilim Dalı, Kütahya, Türkiye Tel: +90 274 265 20 31 E-posta: cakdemir@dumlupinar.edu.tr

doi:10.5152/tpd.2011.58

süresi yaklaşık 3 hafta olup yumurtadan 6-7 günde çıkan larvalar hemen kan emmeye başlayıp iki haftada cinsel olgunluğa ulaşır (5, 6). Dişiler çiftleşmeyi takiben günde 3 tane olmak üzere yaşama boyunca 40-50 civarında yumurta yumurtlar.

Bitlerin patojeniteleri, kaşınmaya bağlı dermatitle oluşan pedikulozdan ve bazı mikroorganizmalara vektör olmalarından kaynaklanır. Epidemik tifüsün (*Rickettsia prowazekii*), siper ateşinin (*Rochalimaea quintana*) ve dönek ateşinin (*Borrelia recurrentis*) bulaşından ise *Pediculus corporis* sorumlu tutulur (3, 7). Kan emme ve sonrasında ortaya çıkan kontrolsüz kaşınma isteği nedeniyle meydana gelen deri kaybı sekonder enfeksiyonlara zemin hazırlamakta, enfestasyonun uzaması durumunda ise genel alerjik tepkimeler ortaya çıkabilmektedir (6).

OLGU SUNUSU

Vücudunu kene kapladığı düşüncesiyle Kütahya Devlet Hastanesi Acil Servisine, daha sonra ise Enfeksiyon Hastalıkları Kliniğine müracaat eden 21 yaşındaki erkek hastanın muayenesinde, her iki bacak tibial bölge kıllarına yapışık 20-30 civarında bit gözlenmiştir. Hastanın koltuk altı, kasık bölgesi kılları, saçları ve saç dipleri başta olmak üzere vücudunun tamamı dikkatlice incelenmiş ancak diğer vücut bölgelerinde tespit edilmemiştir. Diğer sistem muayeneleri ve rutin kan testlerinde ise anormal bir durum gözlenmemiştir. Hastadan elde edilen 17 adet bit %70'lik alkol içine alınmış, Hoyer's medyumuna ile preparasyonları yapıldıktan sonra hazırlanan preparatlar mikroskop altında incelenmiş ve bunların 12'si dişi, 3'ü erkek ve 2'si nimf *P. pubis* olarak teşhis edilmiştir (Resim 1, 2).

Hasta tibial bölgesinde son bir gündür hafif kaşınmalarının olduğunu, gece duş almak üzereyken bu canlıları fark ettiğini ve bunları kene zannettiğini, duş esnasında sert bir sünger yardımıyla kıllarına yapışık bulunan nesnelere bir kısmını vücudundan uzaklaştırdığını, sonrasında ise Kütahya Devlet Hastanesi Acil Servisine müracaat ettiğini ifade etmiştir.

Üniversite öğrencisi olduğunu ve dört arkadaşlarıyla beraber aynı evi paylaştıklarını bildiren hasta, rahatsızlanmadan bir gün önce ikinci el eşya satan bir mağazadan yatak, yorgan, halı ve kanepeleri aldıklarını bildirmiştir. Satın alınan ikinci el eşyaların o iş yerinde ne kadar zamandır bulunduğunu bilmediğini ve eve getirilen bu eşyaları kullanmadığına dikkat çekmiştir. Hasta bu canlıları vücudunda fark eder etmez ev arkadaşlarını uyardığını, onların vücutlarını dikkatlice kontrol ettiklerini ancak benzer durumun onlar için söz konusu olmadığını bildirmiş ve son zamanlarda cinsel ilişkide bulunmadığını da ifade etmiştir.

Hastaya muayenesinin ardından bu bitlerin bulunabilecekleri muhtemel vücut bölgeleri tarif edilerek kendisinin ve önlem olarak evi paylaştığı diğer arkadaşlarının bit losyonlarıyla vücutlarını yıkamaları gerektiği bildirilmiş ve bu amaçla sumitrin etken maddeli bir bit şampuanını 2-3 kez 2-4 gün aralıklı olarak kullanması tavsiye edilmiştir. Kendisinin veya diğer ev sakinlerinin bir şikâyetinin olması durumunda tekrar aynı polikliniğe müracaat etmesi bildirilmiştir.

TARTIŞMA

P. pubis yetişkinlerde öncelikle puber bölge kılları olmak üzere göğüs ve koltukaltı kıllarına, daha seyrek ise sakal, bıyık ve deri-

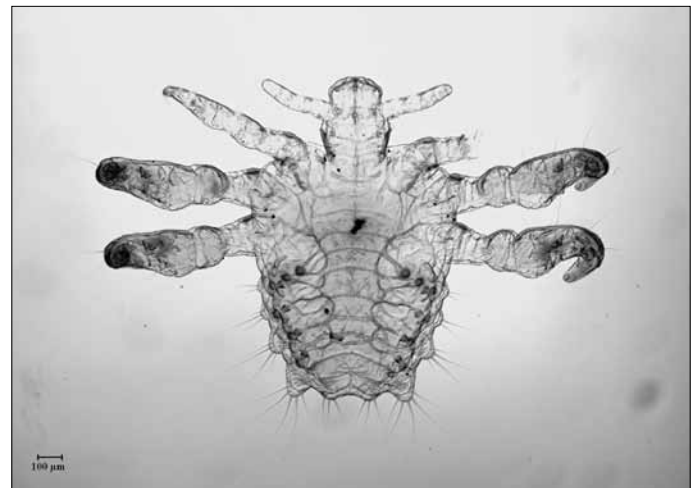
deki kıllara, kıllanmamış çocuklarda ise kirpik ve kaşlara tutunarak parazitlenmektedir (3, 6). Olgumuzda tibial bölge kıllarında erişkin ve nimfleri görülmüştür.

Diğer bit türlerinin aksine yetişkinlerde genellikle cinsel aktivitenin başlamasıyla birlikte görülen *P. pubis*'in prevalansı cinsel serbestliğe göre değişmekte ve yaklaşık %2 olarak kabul edilmektedir (3). Ailenin yaşlı üyelerinde bulunan imagolar kılların kopmasıyla ev ortamına düşüp çocuklarda ve diğer bireylerde enfestasyon meydana getirebilmektedir (4, 6). Olgumuzda cinsel aktif dönemde olmasına rağmen etkene pubik bölgede rastlanılmamıştır.

Anderson ve Chaney (3) *P. pubis*'in pubik bölge, koltuk altı göğüs, kirpik ve kaşlar haricinde diğer vücut bölgelerinde bulunabildiğini bildirmişler, etkenin yetişkinlerde sadece blefarit vakalarıyla bulunabileceğini ifade etmişlerdir. Wan Omar ve ark. (8) imagoları hastaların puber bölgelerinde saptayamadıklarını sadece yataklarda tespit ettiklerini bildirmişlerdir. Olgumuzda da benzer şekilde hastada saptanan etkenler diğer hane sakinlerinde bulunmamıştır.

Resim 1. *P. pubis* dişi ve erkek

Resim 2. *P. pubis* nimf

Gereksinim duydukları ortam sıcaklığı ve sık beslenme ihtiyaçları nedeniyle konakları dışında yaşam süreleri kısalan bu ektoparazitlerin iç çamaşır, dökülen vücut kılları ve paylaşılan yataklardan nadiren bulaştığı bildirilmiş (6), puber bölge haricindeki vücut kıllarına adapte olabileceği, saçlara ise nadiren tutundukları ifade edilmiştir (3, 9). Olgumuzda etkenler her iki bacak tibial bölgesinde ilk muayenede tespit edilmiştir.

İlk muayenede belirlenen etken sayısı enfestasyonun başlangıç aşamasında olmadığına işaret etmekle birlikte, hastanın iki gün önce duş aldığını, ancak o zaman bacaklarında bu canlıları görmediğini bildirmiş olması olgudaki bulaş yolunun ikinci el eşya kullanımı olduğunu ve bunun çok sayıda etkenin geçişine imkân tanıyabileceğini düşündürmektedir.

SONUÇ

P. pubis' den kaynaklanan pitriyazise yatak, yorgan, halı ve kanepe gibi ikinci el ev eşyalar aracılığıyla enfestasyon oluşabileceği, olgumuzda öngörüldüğü gibi çok sayıda etkenle de başlayabileceği düşünülmektedir. Bit enfestasyonları açısından satın alınan ikinci el eşyalara dikkat edilmesi, ilaçlama yapılarak ya da soğukta birkaç gün bekletilerek muhtemel bulunan bitlerin inaktif hale gelmesiyle kullanılmasının faydalı olabileceği ve buna dikkat edilmesi gerektiği düşünülmektedir. Etkenin puber bölge, kirpik, göğüs koltukaltı kıllarının haricinde tibial bölge kıllarını da tutabileceği ve enfeste olmuş ya da enfestasyon riski taşıyan kişilerde bu durumun göz önüne alınması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Çıkar Çatışması

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

KAYNAKLAR

1. Araujo A, Ferreira LF, Guidon N, Serra Freire M, Reinhard KJ, Dittmar K. Ten Thousand years of head lice infection. *Parasitol Today* 2000; 16: 269. [CrossRef]
2. Zias J, Mumcuoglu KY. Pre-pottery Neolithic B head lice from Nahal Hemar cave. *Antiqot* 1991; 20: 167-8.
3. Anderson AL, Chaney E. Pubic lice (*Pthirus pubis*): History, biology and treatment vs. Knowledge and beliefs of US Collge Students. *Int J Environ Res Public Health* 2009; 6: 592-600. [CrossRef]
4. Ibarra J. Lice (Anoplura). R.P Lane & R.W Crosskey editors. *Medical insects and arachids*. London: Chapman & Hall 1993. p.517-28.
5. Budak S, Delibaş SB. *Pediculus* and *Phthirus*, Özcel MA Ed. *Özcel's Medical Parasitic Diseases*, İzmir, Meta Basım Matbaacılık. 2007. p.843-50.
6. Özcan K. Bitler ve Parazitolojik Önemi. Özcel MA, Daldal N, editors. *Parazitolojide Arthropod Hastalıklar ve Vektörleri*. İzmir: Meta Basım ve matbaacılık. 1997.p.235-64.
7. Rozendaal AJ. Vector control, methods for use by individuals and communities. World Health Organization Geneva, 1997.
8. Wan Omar A, Osman S, Sulaiman S. *Pediculosis Pubis*: Observations on the occurrence of a non sexual transmission in West Malaysia. *Ann Med Entomol* 1992; 1: 17-8.
9. Oothuman P, Jeffery J, Abdullah MM, Firdaus A, Omar B. Four cases of pediculosis caused by *Pthirus pubis* Linneaus, 1758 (Diptera: Anoplura) from peninsular Malaysia. *Trop Biomed* 2007; 24: 101-3.